

**Uz Individualizētās mūzikas terapijas izvērtēšanas profila
balstīta izvērtēšanas instrumenta izveide:
pārskats par mūzikā balstītas datu ievākšanas procedūras izveides procesu
10 funkcionēšanas jomu izvērtēšanai sākumskolas vecuma bērniem**

Darba autore: **Rūta Ozoliņa**
Darba vadītāja: Mg. Sc. Sal., Mg. paed. **Sanita Šuriņa**
Konsultants: Mg.art., Mg.sc.sal. **Jana Duhovska**

Individualizētās mūzikas terapijas izvērtēšanas profils

Aktualitāte:

- Mūzikas terapeitam jāizmanto pētniecībā balstīts izvērtēšanas instruments
- Mūzikas terapeits izvērtē tā kompetencē esošus specifiskus jautājumus

Problēma:

- Latvijā šobrīd nav izstrādāts tāds izvērtēšanas instruments, kas spētu īsā laikā izvērtēt sākumskolas vecuma bērnus
- **Individualizētās mūzikas terapijas izvērtēšanas profils** (turpmāk – IMTIP) – 2007.g. izveidots mūzikā balstīts izvērtēšanas instruments darbā ar bērniem un pusaudžiem psihiatriskajā aprūpē

Prezentācijas mērķis:

- Sniegt pārskatu par mūzikā balstītas datu ievākšanas procedūras izveides procesu IMTIP 10 funkcionēšanas jomu izvērtēšanai

IMTIP 10 funkcionēšanas skalas

1. Lielās motorikas funkcionēšanas skala
2. Sīkās motorikas funkcionēšanas skala
3. Oromotorās funkcionēšanas skala
4. Sensorās funkcionēšanas skala
5. Receptīvās komunikācijas - dzirdes uztveres skala
6. Ekspresīvās komunikācijas skala
7. Kognitīvās funkcionēšanas skala
8. Emocionālās funkcionēšanas skala
9. Sociālās funkcionēšanas skala
10. Muzikalitātes skala

Veiktie pētījumi par IMTIP

Laikā no 2014.-2020.g. piecas RSU mūzikas terapijas studentes savu maģistra darbu ietvaros veikušas IMTIP balstītus pētījumus

IMTIP **sociālās un emocionālās** funkcionēšanas izvērtēšanas skalu adaptācijas pirmais posms un to specifisko iezīmju noteikšana pacientiem ar uzvedības traucējumiem
(J.Duhovska, 2014)

Uz mūziku balstītu aktivitāšu kompleksa izstrāde **receptīvās un ekspresīvās komunikācijas** izvērtēšanai IMTIP ietvaros: pilotpētījums
(V.Keire, 2015)

Uz mūziku balstītu aktivitāšu kompleksa izstrāde **oromotorikas un muzikalitātes** izvērtēšanai IMTIP ietvaros: pilotpētījums
(I.Bistrova, 2015)

IMTIP **sociālās, emocionālās, kognitīvās, muzikalitātes un oromotorās** funkcionēšanas skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 g.v. praktiski veselīgiem bērniem
(G.Pīrāga, 2020)

IMTIP **receptīvās – dzirdes uztveres, ekspresīvās komunikācijas, lielās un sīkās motorikas, sensorās** funkcionēšanas skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 g.v. praktiski veselīgiem bērniem
(L.Kudreņicka, 2020)

IMTIP sociālās un emocionālās funkcionēšanas skalu adaptācijas pirmais posms un to specifisko iezīmju noteikšana pacientiem ar uzvedības traucējumiem (J.Duhovska, darba vad. K.Mārtinsone)

Pētījuma mērķis:
IMTIP sociālās un
emocionālās
funkcionēšanas skalu
adaptācija Latvijā

Pētījuma jautājumi:

1. kādi ir skalu iekšējās saskaņotības rādītāji?
2. kāda ir skalu testa un retesta saistība?
3. kāda ir saistība starp skalu trīs neatkarīgo vērtētāju vērtējumiem?
4. kādas ir atšķirības skalu rādītājos 9-12 g. bērniem ar uzvedības traucējumiem un praktiski veseliem bērniem?

Rezultāti

- Izstrādātas 6 aktivitātes sociālās un emocionālās skalas prasmju izvērtēšanai vienā sesijā
- Aprēķināti skalu iekšējās saskaņotības rādītāji:
 - 1) **Kolmogorova–Smirnova tests** - praktiski veselo bērnu grupā neatbilstību normālsadalījumam ($p < 0,05$) uzrāda trijās apakšskalās, bet bērniem ar uzvedības traucējumiem – vienā apakšskalā.
 - 2) **Kronbaha alfa** - sākot no apmierinošiem ($\alpha = 0,59$) līdz labiem ($\alpha = 0,92$)
- **IMTIP mērījumi ir noturīgi laikā** - starp vienas un tās pašas izlases testu un retestu pastāv cieša saistība (zemākā vērtība $r = 0,82$)
- Aprēķināts Pirsona korelācijas koeficients - pastāv **statistiski nozīmīga atšķirība visos pētīto skalu rādītājos** 9-12 g. v. bērniem ar uzvedības traucējumiem un praktiski veseliem bērniem ($t = 3,44$ līdz $t = 6,95$, $p < 0,05$).

Uz mūziku balstītu aktivitāšu kompleksa izstrāde receptīvās un ekspresīvās komunikācijas izvērtēšanai IMTIP ietvaros: pilotpētījums (V.Keire, darba vad. J.Duhovska)

Pētījuma mērķis:

Izstrādāt aktivitātes 8-11 g.v. bērnu ar mācīšanās traucējumiem **receptīvās un ekspresīvās komunikācijas** izvērtēšanai

Pētījuma jautājumi:

1. kāda ir saistība starp skalu trīs neatkarīgo vērtētāju vērtējumiem?
2. vai pastāv statistiski nozīmīga saistība starp skalu izvērtēšanas testa un retesta rādītājiem?
3. Vai pastāv statistiski nozīmīgas atšķirības starp 8-11 g. bērniem ar mācīšanās traucējumiem un praktiski veseliem bērniem?

Rezultāti

- Izstrādātas 6 aktivitātes receptīvās un ekspresīvās skalas prasmju izvērtēšanai 30 min. sesijā
- Aprēķinot 3 neatkarīgo vērtētāju vērtējumu ar **Pirsona korelācijas koeficientu**, rezultāti uzrāda gan ļoti nozīmīgu ($r > 0,7$), gan vidēju ($r = 0,4$ līdz $r = 0,7$), gan vāju savstarpēju korelāciju ($r = 0,2$ līdz $r = 0,4$)
- Pastāv **cieša un vidēji cieša korelācija** starp 3 neatkarīgo ekspertu vērtējumiem par 41 no 50 prasmēm (no $r = 0,63$ līdz $r = 1$)
- **39 no 50 prasmēm pastāv statistiski nozīmīga atšķirība** starp 8-11 g. v. bērniem ar mācīšanās traucējumiem un praktiski veseliem bērniem ($t = 2,06$ līdz $t = 6,31$, $p \leq 0,05$). 11 prasmēm tiek uzrādītas statistiski nenoizīmīgas atšķirības ($p > 0,05$)
- Pastāv **statistiski nozīmīgs rezultātu noturīgums laikā** starp dalībnieku ar mācīšanās traucējumiem testu un retestu (no $r = 0,60$ līdz $r = 1,00$), tikai vienā prasmē $r = 0,25$ ($p > 0,05$) uzrādīta nenoizīmīga korelācija

Uz mūziku balstītu aktivitāšu kompleksa izstrāde balss un runas motorikas un muzikalitātes izvērtēšanai IMTIP ietvaros: pilotpētījums (I.Bistrova, darba vad. J.Duhovska)

Pētījuma mērķis:

Izstrādāt aktivitātes 5-7 g.v. bērnu ar valodas traucējumiem **oromotorikas un muzikalitātes** izvērtēšanai

Pētījuma jautājumi:

1. kāda ir saistība starp skalu trīs neatkarīgo vērtētāju vērtējumiem?
2. vai pastāv statistiski nozīmīgas atšķirības starp 5-7 g. bērniem ar valodas traucējumiem un praktiski veseliem bērniem?

Rezultāti

- Izstrādātas 8 aktivitātes oromotorikas un muzikalitātes skalas prasmju izvērtēšanai 30 min. sesijā
- Aprēķinot saistību starp ekspertu vērtējumiem ar **Pirsona korelācijas koeficientu**, 26 prasmēm korelācijas koeficienti ir zemi un statistiski nenožīmīgi ($r = -0,49$ līdz $r = 0,55$), **23 prasmēm vērojamas nozīmīgas sakarības starp vērtējumiem** ($p < 0,05$) un 18 - nozīmīgas atšķirības starp vērtētājiem
- 9 no 67 prasmēm **pastāv statistiski nozīmīga atšķirība** starp 5 – 7 g. v. bērniem ar runas traucējumiem un praktiski veseliem bērniem ($t = -3,42$ līdz $t = 3,45$, $p < 0,05$).
- Pārējām prasmēm tiek uzrādītas statistiski nenožīmīgas atšķirības ($p > 0,05$)

IMTIP sociālās, emocionālās, kognitīvās, muzikalitātes un oromotorās funkcionēšanas skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 g.v. praktiski veseliem bērniem (**G.Pīrāga, darba vad. J.Koļesņikova**)

IMTIP receptīvās – dzirdes uztveres, ekspresīvās komunikācijas, lielās un sīkās motorikas, sensorās funkcionēšanas skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 g.v. praktiski veseliem bērniem (**L.Kudreņicka, darba vad. J.Koļesņikova**)

Pētījuma mērķis:

IMTIP (attiecīgo) skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 g.v. praktiski veseliem bērniem

Pētījuma mērķis:

IMTIP datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 g.v. praktiski veselu bērnu (attiecīgo) skalu izvērtēšanai

Pētījumu rezultāti

- Veikta visu skalu tulkošana, piesaistot neatkarīgos tulkus
- Ņemot vērā ekspertu viedokļus - izslēgti kritēriji, kas nav atbilstoši vecumposmam
- Izstrādāta datu ievākšanas procedūra ar 11 aktivitātēm (60 min gara sesija)
- Ekspertu vērtējumu par datu ievākšanas procedūras aktivitātēm vidējā vērtība (M) = 2,78, standartnovirze (SD) = 0,57, mediāna (Mdn) = 3, minimālā vērtība (Min) = 1 un maksimālā vērtība (Max) = 3
- Pēc SVI **210 no 276 funkcionēšanas skalu prasmēm ir ar teicamu saskaņotību** robežās no 0,78 līdz 1, bet 66 no prasmēm ar zemu saskaņotību

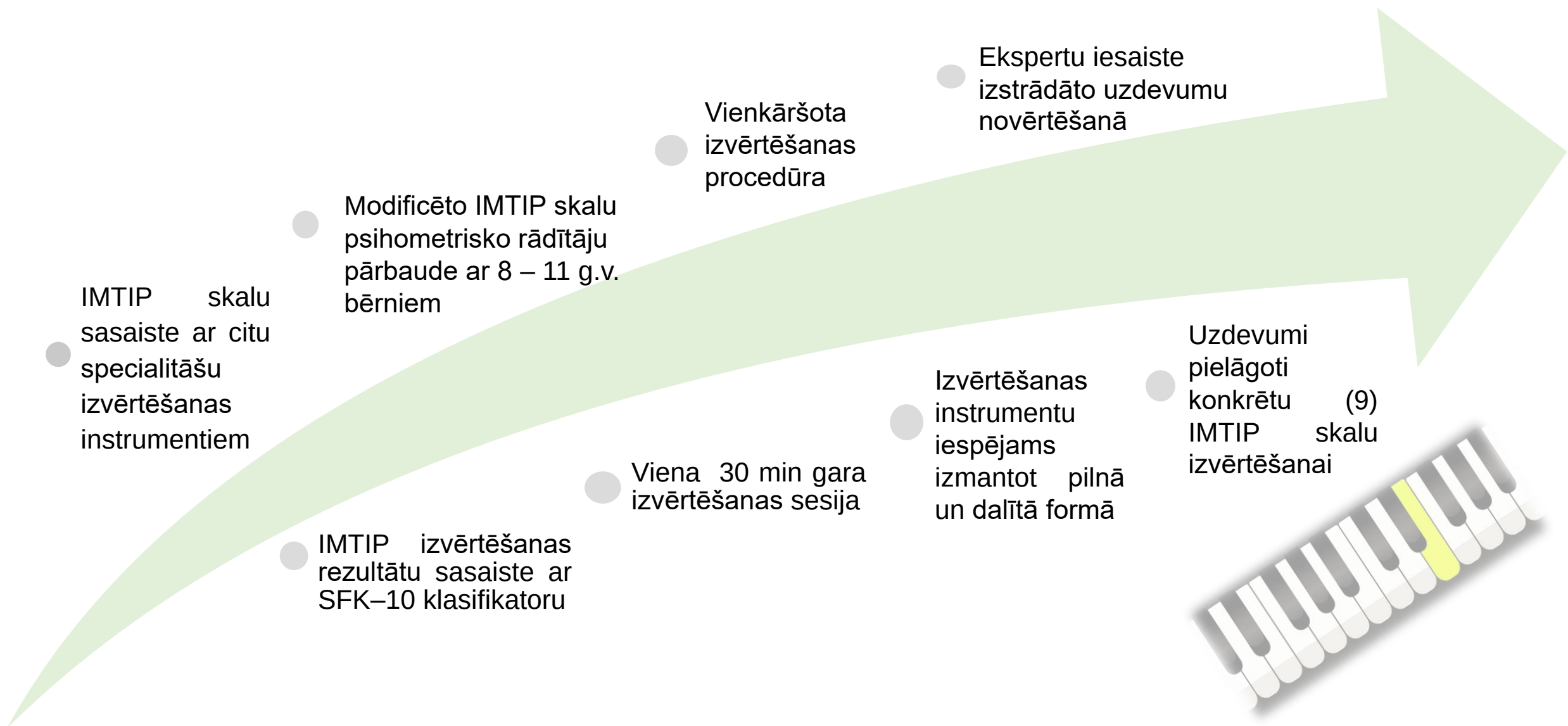
Rekomendācijas no maģistra darbiem par IMTIP

- veikt visu IMTIP skalu adaptāciju Latvijā
- veikt pētījumus un instrumenta pārbaudi lielākā izlasē
- izstrādāt detalizētāku IMTIP rokasgrāmatu
- precizēt IMTIP skalās norādīto prasmju definējumus saskaņā ar SFK–10 klasifikatoru
- turpināt pētīt IMTIP prasmes un pārbaudīt, vai tās ir apvienojamas apakšjomās

- veikt atkārtotu prasmju selekciju bērnu izvērtēšanai
- pārzināt sesijas procedūru, lai veicinātu klienta atbildes reakcijas prasmju novērtēšanai
- izvērtēšanu veikt divās līdz trijās sesijās pilnveidot datu ievākšanas procedūru
- veikt IMTIP iegūto rezultātu kriteriālo paralēlo pamatotību

IMTIP pētniecība šobrīd

- RSU maģistrantes **A.Burve, R.Ozoliņa, V.Muhejeva** veic pētījumus IMTIP procedūras pilnveidei

Izmantotā literatūra

Baxter, H. T., Berghofer, J. A., MacEwan, L., Nelson, J., Peters, K., & Roberts, P. (2007). *The individualized music therapy assessment profile: IMTAP*. London: Jessica Kingsley.

Bistrova, I. (2015). Uz mūziku balstītu aktivitāšu kompleksa izstrāde balss un runas motorikas un muzikalitātes izvērtēšanai Individualizētā mūzikas terapijas izvērtēšanas profila ietvaros: pilotpētījums (nepublicēts maģistra darbs). Rīga: RSU

Duhovska, J. (2014). Individualizētās mūzikas terapijas izvērtēšanas profila sociālās un emocionālās funkcionēšanas skalu adaptācijas pirmais posms un to specifisko iezīmju noteikšana pacientiem ar uzvedības traucējumiem (nepublicēts maģistra darbs). Rīga: RSU

Keire, V. (2025). Uz mūziku balstītu aktivitāšu kompleksa izstrāde receptīvās un ekspresīvās komunikācijas izvērtēšanai IMTIP ietvaros: pilotpētījums (nepublicēts maģistra darbs). Rīga: RSU

Kudreņicka, L. (2020). Individualizētās mūzikas terapijas izvērtēšanas profila receptīvās – dzirdes uztveres, ekspresīvās komunikācijas, lielās un sīkās motorikas, sensorās funkcionēšanas skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 gadus veciem praktiski veseliem bērniem (nepublicēts maģistra darbs). Rīga: RSU

Pīrāga, G. (2020). Individualizētās mūzikas terapijas izvērtēšanas profila sociālās, emocionālās, kognitīvās, muzikalitātes un oromotorās funkcionēšanas skalu datu ievākšanas procedūras izstrāde un aprobācija 8 – 11 gadus veciem praktiski veseliem bērniem (nepublicēts maģistra darbs). Rīga: RSU

Paldies par uzmanību!